

Universitetskanslersämbetets tematiska utvärdering av samverkan med det omgivande samhället

Självvärdering av lärosätets samverkan med det omgivande samhället

Lärosäte: Uppsala universitet

Uppsala universitet är ett brett och internationellt orienterat forskningsuniversitet med närmare 8000 anställda och drygt 50 000 studenter. Universitetets uppgift är att vinna och förmedla kunskap till mänsklighetens gagn och för en bättre värld. Det övergripande målet för universitetet är att bedriva forskning och utbildning av högsta kvalitet och relevans, och därför är kontakter och samspel med olika aktörer i samhälle och näringsliv avgörande. Samverkan gör att den akademiska kunskapsbasen får genomslag och kommer till nytta i samhället, och bidrar samtidigt till utbildningens och forskningens förnyelse.

Samverkan med det omgivande samhället är en självklar och integrerad del av utbildning och forskning. Mot bakgrund av universitetets bredd tar den sig många olika former. Samverkansparter – företag, myndigheter, kommun, region eller civilsamhällets organisationer – varierar utifrån behoven i varje enskilt fall. För all samverkan är utgångspunkten ömsesidighet, dvs att den sker utifrån ett gemensamt intresse, och med ömsesidig respekt och förståelse för att de ingående parterna arbetar under olika villkor. För universitetet är ett sådant villkor att samverkan kan genomföras med bibehållen vetenskaplig integritet.

Utbildningsutbud och forskningsinriktning

Universitetets 60 institutioner är organiserade i nio fakulteter och tre vetenskapsområden: humaniora och samhällsvetenskap, medicin och farmaci, samt teknik och naturvetenskap. Universitetet omsätter ca 8 miljarder kronor årligen, varav 70 procent inom forskning och 30 procent inom utbildning. Hälften av forskningsfinansieringen utgörs av externa bidrag.

Universitetet erbjuder ca 75 utbildningsprogram på grundnivå, ca 90 utbildningsprogram på avancerad nivå, varav ett 30-tal yrkesprogram, samt utbildning på forskarnivå inom fler än 150 ämnen. Därutöver erbjuds närmare 2000 fristående kurser, bland annat för livslångt lärande för yrkesverksamma och en omfattande uppdragsutbildning.

Internationella, nationella och regionala perspektiv

Universitetets ambition om att fortsätta konkurrera med ledande forskningsuniversitet i världen kräver ett omfattande och ambitiöst samverkansarbete. Universitetets förmåga att skapa långsiktig och ömsesidig samverkan med externa aktörer är avgörande för vår förmåga att attrahera de mest talangfulla studenterna och forskarna. De strategiska partnerskap med internationellt orienterade storföretag (Hitachi Energy, Volvo Cars) och de samverkansformer som byggts upp under decennier med Region Uppsala, Akademiska sjukhuset, Uppsala kommun och Region Gotland utgör fundament för fortsatta satsningar.

De internationella ambitionerna kommer också till uttryck i de globala forsknings- och utbildningsnätverk som universitetet är en aktiv del av. På europeisk nivå är universitetet

en av initiativtagarna till Europauniversitetet Enlight, där utveckling och förnyelse av samverkan är ett prioriterat mål för de tio lärosäten som ingår.

I ett nationellt perspektiv tar universitetet ansvar för ett flertal initiativ som skapar förutsättningar för samverkan. Bland annat är universitetet värd för och medverkar i ett antal nationella forskningsinfrastrukturer, till exempel SciLifeLab, MyFab och Tandemlaboratoriet, som är tillgängliga för externa användare. Ett annat exempel är Biobank Sverige som är en nationell infrastruktur inrättad genom samverkan mellan hälso- och sjukvård, akademi, näringsliv och patientorganisationer.

En viktig länk till det lokala sammanhanget är universitetsbiblioteket och universitetets museer där historiska föremålssamlingar och kulturmiljöer både är öppna för allmänheten, i enlighet med bibliotekslagen, och används som en unik forskningsresurs. Carolina Rediviva, mitt i Uppsala, fungerar som en mötesplats för allmänhet, studenter, lärare och forskare. På motsvarande sätt har Almedalsbiblioteket, Sveriges enda sambibliotek, det vill säga både ett universitets- och folkbibliotek, en central roll för möten mellan universitetet och det omgivande samhället på Gotland. Samverkan lokalt sker också genom exempelvis vetenskapsfestivalen SciFest, ett brett utbud av öppna föreläsningar och ett flertal skolsamverkansprojekt som årligen genomförs.

Universitetet är viktigt för de regionala arbetsgivarnas kompetensförsörjning och för att göra Uppsala och Gotland till attraktiva platser med stark framtidspotential. Samtidigt är universitetet beroende av en långsiktig och ömsesidig samverkan med aktörer som kommuner, regioner och små och stora företag verksamma i Uppsala och på Gotland. I Uppsala finns, utöver två lärosäten, även universitetssjukhus, flera statliga myndigheter såsom Livsmedelsverket, Läkemedelsverket och Sveriges veterinärmedicinska anstalt (SVA), samt många stora företag. Life science-sektorn är framträdande i Uppsala, men regionen har även flera framgångsrika företag inom IKT och metalliska material. På Gotland är Region Gotland den huvudsakliga arbetsgivaren, men ön kännetecknas också av en stark stenindustri, framstående livsmedelsföretag samt en betydande besöksnäring.

Ett av Sveriges starkaste innovationsstödsystem har växt fram i Uppsala, med fokus på utmaningsdriven innovation i skärningspunkten mellan universitet, näringsliv och samhälle. En grund i systemet är en stark samverkanskultur, och den understöds av organisationen STUNS (Stiftelsen för samverkan mellan universiteten i Uppsala, näringsliv och samhälle) som ser till att ledande personer från stiftare (bland annat Uppsala universitet) och näringsliv regelbundet möts, samt att Uppsalas innovationsstöd erbjuds samlokalisering: UU Samverkan, UU Innovation, UU Invest (universitetets holdingbolag), SLU Holding och UIC (Uppsala Innovation Centre) är alla inhysta i Innovation hub Uppsala. Som exempel på framgångar från Uppsalas innovationsstöd kan nämnas samverkansmetoden AIMday som utvecklades här under 00-talet och som idag används av ett 20-tal lärosäten runt om i världen, däribland universiteten i Oxford och Cambridge. Systemet har även lett till ett antal framgångsrika företag, bland många andra BioArctic som under 2023 fick ett läkemedel godkänt i USA för behandling av alzheimers sjukdom, och Olink som under 2023 såldes till Thermo Fisher för 34 miljarder kronor.

Bedömningsområde: Styrning och organisering

Utvärderingsfråga 1:

Vad vill lärosätet uppnå med sin samverkan med det omgivande samhället?

Universitetets uppgift är att vinna och förmedla kunskap till mänsklighetens gagn och för en bättre värld. Uppgiften förutsätter en omfattande samverkan med det omgivande samhället, vilket också betonas i universitetets Mål och strategier från 2019 (bilaga 1). Universitetets ambition och arbetssätt utgår från att samverkan är en integrerad del av utbildningen och forskningen, och inte en "tredje uppgift". Ibland är den så central att den utgör en grundförutsättning, såsom för klinisk forskning och utbildning. Genom kollegiala styrformer säkerställer universitetet att beslut om innehåll i samverkan sker ämnes- och aktörsnära av de lärare och forskare som har sakkunskap. För att få goda förutsättningar krävs dock vissa universitetsgemensamma satsningar, inte minst när stora samhällsutmaningar adresseras och samverkansformer förnyas och utvecklas. Universitetet har därför i Mål och strategier formulerat ett gemensamt utvecklingsmål för att ytterligare utveckla samverkan som en integrerad del av utbildning och forskning. Målet innebär att universitetet arbetar proaktivt och samordnat för att nyttiggöra ny kunskap i samhället och för att synsättet får starkare genomslag inom universitetet. För att nå utvecklingsmålet arbetar universitetet på övergripande nivå för att:

- incitamenten att utveckla samverkansskicklighet som en aspekt av pedagogisk och vetenskaplig skicklighet ska bli tydligare.
- ytterligare underlätta skapandet av långsiktiga och ömsesidiga samverkansrelationer inom både utbildning och forskning.
- samarbetet med universitetets strategiskt viktigaste samverkanspartners, däribland Region Uppsala och Akademiska sjukhuset, ska stärkas ytterligare.

Universitetet har även ett utvecklingsmål om att stärka gränsöverskridande och utmaningsdriven forskning. Målet är att utveckla fler högprofilerade forskningsmiljöer kopplat till hållbar samhällsutveckling i samverkan med partners och intressenter utanför universitetssektorn. Därför arbetar universitetet med att öka de externa bidragen från finansiärer som framförallt stödjer utmaningsdriven forskning såsom Vinnova, Formas och de europeiska ramprogrammen, bl a genom att stärka incitamenten för samverkan.

Den forskningsanknutna utbildningen utgör en central del av samverkansarbetet. Utbildningarna bidrar till samhällets kunskapsförsörjning och fostrar engagerade och kritiskt tänkande samhällsmedborgare som kan vara med och leda samhällets framtida utveckling och förnyelse. De skapar också förutsättningar för fortsatt livslångt lärande. Universitetet är en del av och försvarar det öppna samhället. Samverkansarbetet bidrar även till det demokratiska civilsamhället med vetenskaplig expertkunskap, t ex genom populärvetenskapliga föreläsningar, intervjuer i media, debattartiklar och skolsamverkan.

Hur samhällsutmaningar vägs in i prioriteringar och strategiska val i forskning

Samverkansarbetet på institutionsnivå i kombination med den kollegiala styrningen skapar goda möjligheter att effektivt svara på utmaningsinriktade utlysningar från forskningsfinansiärer, och för att balansera sådan forskning mot andra behov av ny kunskap. Samhällsutmaningar påverkar även hur institutioner och fakulteter prioriterar inom den basanslagsfinansierade forskningen. Inom exempelvis utbildningsvetenskap är

samhällets behov av kvalificerad personal för förskolor och skolor avgörande för fakultetens strategiska inriktning. Forskningen fokuserar därför till stor del på praktiska utmaningar inom svensk skola.

För att öka universitetets andel forskningsmedel för gränsöverskridande och utmaningsdriven forskning krävs viss samordning mellan institutioner. Man har därför dragit nytta av erfarenheter från tidigare satsningar på bl a strategiska forskningsområden och utvecklat en struktur med samverkansinriktade koordinatörer som samlar olika aktörer inom sina styrkeområden. Det långsiktiga strategiska arbetet har bidragit till att universitetet idag koordinerar sex nationella kompetenscentrum inom solel, batterier, kärnkraft, administrationssystem för läkemedel, additiv tillverkning och strategiskt viktiga metaller. Centrums är finansierade via Vinnova, Energimyndigheten och Formas. På universitetens gemensamma nivå görs även prioriterade forskningssatsningar för att möta aktuella samhällsutmaningar: 1) Hållbar utveckling och målkonflikter, 2) Fred och social säkerhet, 3) Demokrati och högre utbildning, 4) Barns rätt till utveckling, 5) Energiomställning, 6) Evolution, biodiversitet och klimatförändringar, 7) Molekylära livsvetenskaper och hälsoteknologi, 8) Läkemedelsutveckling, 9) Antibiotikaresistens, folksjukdomar och global hälsa, 10) Precisionsmedicin och framtidens hälso- och sjukvård, och 11) Totalförsvaret. Satsningarna innebär vanligtvis strategisk resurstilldelning för centrumbildningar eller etablering av partnerskap. Exempel på prioriterade satsningar och vilka samhällsutmaningar som adresseras är:

- Det tvärvetenskapliga centret inom *hälsoekonomi* där samhällsutmaningar relaterade till kostnader för modern hälso- och sjukvård vägs in. Behoven av redskap för att ta bästa möjliga hälsoekonomiska beslut gäller politiker, men även läkemedelsföretag och myndigheter (område 10).
- Innovationsmiljöerna *ENABLE-2* och *PLATINEA*, och det globala nätverket *ReAct* arbetar med utmaningen att tillhandahålla fungerande antibiotika (område 9 och 10).
- I universitetets *strategiska partnerskap med Uppsala kommun*, i konsortiet *EIT Culture and Creativity* och även i Europauniversitetet *Enlight* står behoven av samhällsförnyelse och stadsutveckling i centrum (område 1, 2 och 4).
- För de *strategiska partnerskapen med Volvo Cars och Hitachi Energy*, samverkanssatsningen *COMPEL* (UU, LU, Chalmers, Volvo Cars, Northvolt), kompetenscentren *Batteries Sweden (BASE)* och *The Smart Exploration Research Centre* om strategiska och kritiska metaller står bl a energiomställning i fokus (område 5).

Prioriterade samverkansinsatser görs också som direkta svar på händelser eller strömningar i samhället. Ett exempel är det nya säkerhetsläget, vilket lett till att vetenskapsområdesledningarna fattat beslut om ökat fokus på samverkan bland annat inom cybersäkerhet. Ett annat exempel är den digitala plattformen *MAYday for Crisis* som etablerades under coronapandemin som ett sätt att snabbt koppla ihop externa aktörer och forskare i gemensamma projekt som kunde hjälpa samhället framåt.

Hur samhällsutmaningar vägs in i prioriteringar och strategiska val för utbildning

Genom det nära sambandet mellan forskning och utbildning och genom lärares och forskares kontinuerliga samverkansarbete utvecklas kunskap om samhällsbehov i en ömsesidig växelverkan. Kunskapen vägs in i de utbildningar som ges, till exempel i form av nya eller förändrade utbildningsprogram eller kurser för livslångt lärande.

Europauniversitetet Enlight exemplifierar ett strategiskt fokus på utvecklingen av nya internationella utmaningsbaserade utbildningar. Nätverket syftar till att bemöta globala samhällsutmaningar och moderniserar metoderna för hur forskning och utbildning kan behandla komplexa hållbarhetsfrågor och målkonflikter. Nätverket främjar även internationellt samarbete genom att dela regionala samverkansnätverk, vilket stärker lärosätenas förmåga att utbilda globalt engagerade medborgare.

När nya utbildningsprogram och huvudområden inrättas görs en analys av samhällets behov och den framtida arbetsmarknaden (se fråga 2). Ett exempel på en utbildning som inrättats utifrån ett uttalat samhällsbehov är arbetsterapeutprogrammet. Region Uppsala och Uppsala kommun framförde önskemål om utbildningen för att trygga den framtida kompetensförsörjningen och har deltagit i utformningen. Ett annat exempel är de två masterprogram som tagits fram i dialog med Northvolt och Volvo Cars med fokus på grön omställning: Batteriteknik & energilagring samt Elektriska framdrivningssystem. De startades hösten 2022. Arbetet har resulterat i samverkansplattformen COMPEL, där lärosäten och industri tillsammans drivit igenom en utökning av antalet utbildningsplatser för att möta behovet av kompetens för den gröna omställningen av transportsektorn.

Universitetet genomför prioriterade satsningar på livslångt lärande. Det finns en stor efterfrågan på ny kompetens även för yrkesaktiva. Programutbud och kursinnehåll utvecklas i ömsesidig dialog mellan lärosäte, studenter och företrädare för arbetslivet. Två exempel på utbildningsprogram som har inrättats som svar på uttalade samhällsbehov med koppling till livslångt lärande är dels magisterprogram i juridik för socialt arbete, riktat mot yrkesverksamma socionomer med kompetensbehov i avancerad rättstillämpning, dels masterprogram i biomedicinsk laboratorievetenskap, som utvecklats utifrån ett kompetensförsörjningsbehov inom klinisk laborativ verksamhet och där vissa kurser utvecklats i samverkan med verksamhetschefer. Båda programmen har utformats som vidareutbildning för yrkesverksamma och ges därför på halvfart. Som en del av det livslånga lärandet bedriver universitetet även en omfattande uppdragsutbildning, riktad till bland annat till hälso- och sjukvården och skolområdet.

Ett annat exempel är att universitetet sedan 2022 utvecklat och koordinerat nio lärosätens samarbete med öppen nätbaserad utbildning för att främja samhällets klimatomställning. Öppna nätbaserade utbildningar är också ett sätt att locka nya målgrupper till högre utbildning, dvs för breddad rekrytering.

Avvägningar och målkonflikter i samverkan

För all samverkan är utgångspunkten ömsesidighet, dvs att förenade resurser ska skapa mervärde för alla parter. Det kräver också att det finns en ömsesidig förståelse för att parterna arbetar under olika villkor. För universitetet är ett sådant villkor att samverkan ska genomföras med bibehållen vetenskaplig integritet. Förståelse för villkoren är inte självklart och kräver både tydlighet i avtal och relationsbyggande. Hur avvägningar bör göras och vilka målkonflikter som kan uppstå beror på samverkansformerna.

Samverkan vid tekniköverföring innebär ofta individuella avvägningar till följd av lärarundantaget. Vid företagsetableringar, patentering och licensiering är ömsesidighet mindre central då dessa aktiviteter betraktas som bisysslor. Här måste arbetstid och meritvärde bedömas, då tekniköverföring inte alltid är akademiskt meriterande. Universitetsledningen arbetar med meritvärdet, men målkonflikter kvarstår (se fråga 2).

Vid spridning av innovationer i samverkan är ömsesidighet centralt, vilket underlättar möjligheterna till akademisk meritering. De individuella avvägningarna rör huvudsakligen sakinnehållet i samverkan, dvs passform i forskarens övriga forskningsprofil och vilka resurser och möjligheter man får genom samarbetet, oavsett samverkanspart.

Universitetet har tydliga krav på publiceringsrätt, fortsatt forskning och undervisning, och hantering av immateriella tillgångar utan otillåtet statsstöd. Målkonflikter hanteras med stöd och verktyg från universitetet för att underlätta samverkan och förhandlingar om publicering (se fråga 2). Några konkreta exempel på denna samverkansform är de kompetenscentrum som universitetet på senare år beviljats (se ovan). Universitetets ledning har prioriterat hög medfinansiering för satsningarna, framför allt för att man bedömer att de är utmärkta verktyg för direkt tekniköverföring genom kompetens, inte bara för överföring av tekniken i sig.

Förutsättningar och avvägningar för *forskningssamverkan* och *samverkan kring utbildning på forskarnivå* liknar till stora delar de för utveckling och spridning av innovationer i samverkan (ovan), men skiljer sig genom tidigare utvecklingsfas och större fokus på gemensam problemformulering och kunskapsskapande än på implementering. Forskningssamverkan leder dock ofta till implementering, och stödverktygen är delvis desamma (se fråga 2). Forskningssamverkan är central för flera discipliner och nödvändig för verksamheten, exempelvis inom klinisk forskning, där förenade anställningar mellan universitetet och Region Uppsala är vanliga. Delade anställningar och adjungeringar finns också med andra organisationer, men kan utvecklas ytterligare för att möjliggöra fler.

Utbildningssamverkan måste väga specifika samhällsbehov och önskemål om innehåll mot utbildningens examensmål (se fråga 2). Dessa avvägningar inkluderar balansen mellan teoretiska och praktiska delar i yrkesutbildningar, såsom sjuksköterskeprogrammet, där verksamhetsförlagd utbildning (VFU) är en viktig del. Universitetet har i samverkan med Region Uppsala, Akademiska sjukhuset och Uppsala kommun bland annat arbetat med kvalitetssäkring av VFU.

Målkonflikter kan också uppstå i prioriteringen av utbildningsutbudet när individens utbildningsval, institutionernas resurser och samhällets kompetenskrav inte överensstämmer. Ibland har masterutbildningar skapade för samhällsutmaningar lågt söktryck. Examensarbeten och projektarbeten är vanliga former av utbildningssamverkan där potentiella målkonflikter hanteras genom riktlinjer, betygskriterier, samt möten mellan student, extern handledare och kursansvarig lärare.

När det gäller *övrig utåtriktad samverkan*, t ex nätverkande och partnerskap, handlar det vanligtvis om större gemensamma strategiska satsningar mellan två eller flera samverkansparter inom ett avgränsat tematiskt område. Initiativ om att arrangera nätverksevenemang eller utveckla en långsiktig samverkansplattform kan komma från flera aktörer, såväl från universitetsledning som från forskargrupper och externa parter som identifierat gemensamma intressen, och vill utveckla sina kontakter, ofta både inom utbildning och forskning. I de fall satsningarna går i linje med universitetets respektive vetenskapsrådets mål och strategier, regionala utvecklingsstrategier eller med policyutveckling och utlysningar nationellt eller internationellt kan de bli prioriterade, dvs få stöd i etableringen från universitets- eller vetenskapsområdesledning.

Styrkeområden i sammanfattning

- Utveckling av samverkan som en integrerad del av utbildning och forskning är högt prioriterat som ett universitetsgemensamt mål.
- Ömsesidighet i samverkansarbetet säkerställs genom verksamhetsnära beslut och genom en tydlig integration i forskning och utbildning
- En stark tradition av samverkan med många aktörer inom privat, offentlig och ideell sektor. Samverkan med Region Uppsala, Akademiska sjukhuset, Uppsala kommun och vissa företag är särskilt stark.

Utvecklingsområden i sammanfattning

- Antalet anställningar mellan universitetet och det omgivande samhället såsom adjungerade professorer, lektorer, adjunkter och samverkansdoktorander kan öka.
- Samverkansincitament kopplade till universitetets prioriterade samhällsutmaningar och mål att erhålla utmaningsdriven extern finansiering kan ytterligare stärkas.

Utvärderingsfråga 2:

Hur skapar lärosätet ramar och förutsättningar för samverkan med det omgivande samhället inom forskning och utbildning?

Ansvar och organisering samt hur samverkan integreras i verksamhetsplanering

Ansvar för kvalitet och relevans i utbildning och forskning – och därmed också ansvaret för samverkan – vilar enligt universitetets arbetsordning på fakultets- och områdesnämnderna, vilka arbetar systematiskt med verksamhetsplanering, resurstilldelning, uppföljning och utvärdering av resultat inom sina respektive ansvarsområden. Organisationens uppbyggnad och det kollegiala beslutsfattandet gör att hänsyn kan tas till skillnader i förutsättningar mellan olika ämnesområden.

De övergripande, universitetsgemensamma målen fastställs av universitetsledningen efter omfattande beredningsprocesser inom hela universitetet medan ansvaret för konkretiseringen och genomförandet av mål och strategier tillhör vetenskapsområden, fakulteter och institutioner. Därmed genomförs samverkan i hög grad ämnes-, avnäm- och aktörsnära av de forskare och lärare som har expertkunskapen.

De tre vetenskapsområdena har tagit fram ämnesanpassade strategier för att genomföra universitetets mål och strategier. Det finns därmed en samlande ram och inriktning för universitetets verksamheter, vilket möjliggör större gemensamma satsningar. De lämnar samtidigt utrymme till institutioner och stödfunktioner att fatta beslut om inriktning och satsningar inom sina respektive ansvarsområden.

Långvariga samverkansstrukturer såsom de där universitetet samverkar med Region Uppsala och Akademiska sjukhuset innefattar gemensamma ledningsstrukturer där de beslutande organen har lika stor representation från alla samverkansparter, t ex i universitetssjukvårdsstyrelsen (där rektor och prorektor ingår) och -nämnden (där områdesledningen för medicin och farmaci ingår). En annan sådan samverkanstruktur är STUNS, där rektor ingår i styrelsen tillsammans med kommunstyrelsens ordförande, Regionstyrelsens ordförande, Regionchefen för Handelskammaren och rektor för SLU. Styrelsens ordförande är landshövdingen.

Det är i de ordinarie ledningsstrukturerna för forskning och utbildning som de skarpa besluten om resurstilldelning tas även när det gäller samverkan. För att stärka samverkansarbetet har särskilda ledningsstrukturer för samverkan inrättats. Varje vetenskapsområde har en ansvarig för samverkan, såsom en prodekan eller en vicerektor med samverkansansvar, och en samverkansberedning där denna person är ordförande, för att förbereda ärenden som rör samverkan inför beslut i områdesnämnd. För nivåerna fakultet och institution finns ofta liknande organ och funktioner. Även rektor har haft ett beredande organ i form av ett råd för samverkan. Rådet har dock avvecklats från 2024, för att istället integrera samverkansfrågor i ordinarie strukturer, bland annat till följd av rekommendationer från verksamhetsuppföljningar under 2023 (se fråga 3).

I universitetets verksamhetsplan fördelas medel för forskning och utbildning. Fördelningen av statsanslag till vetenskapsområdena ska premiera prestationer och utvecklingsarbete, varför 10 procent av basanslaget för forskning årligen omfördelas utifrån kvalitetsbaserade principer: Externa medel, publicering, utfärdade doktorsexamen samt egna kvalitetsbedömningar. Även om fördelningen av medel inte inkluderar samverkansindikatorer eller -bedömningar, sker ofta allokering av resurser i verksamhetsplanen till universitetsövergripande satsningar som relaterar till utvecklingsmål för samverkan. Dessutom fördelar vetenskapsområdena resurser t ex för långsiktiga centrumsatsningar och specifika aktiviteter inom utbildning och forskning, inklusive skolsamverkan och strategiska partnerskap.

Forskningen är till cirka 50 procent finansierad av externa medel. Det innebär att även finansierarnas utlysningar styr hur samverkan integreras i forskningen. Finansierarna har i ökande grad utlyst medel för missions- och utmaningsdrivna projekt, dvs med tydligt fokus på samhällsbehov (inte minst Horizon Europe). Universitetets målsättning är att denna typ av finansiering ska öka (se indikatorer, fråga 3), vilket ligger till grund för de beslut som tagits om olika stödformer och -verktyg (se verktyg nedan). Det finns ofta krav på samfinansiering från parterna i samverkansprojekt, vilket innebär en intern prioritering mellan olika samverkansinitiativ. För mindre samverkansprojekt är samfinansieringsbeslut integrerade i verksamhetsplaneringen vid enskilda institutioner, medan större samverkans- och innovationsmiljöer vanligtvis hanteras på vetenskapsområdesnivå. Som underlag för prioriteringsbesluten används bland annat resultat från olika former av forskningsutvärderingar (se fråga 3).

I riktlinjer för inrättande av nya *utbildningsprogram* (UFV 2019/2302) anges att en analys av samhällsbehov och koppling till en framtida arbetsmarknad ska framgå av beslutsunderlaget och är, i kombination med systematiska utbildningsutvärderingar (se fråga 3), ett sätt att skapa ramar och förutsättningar för utbildningssamverkan från planering av utbildningsprogram till kvalitetsdrivande utvärdering. Enligt riktlinjerna för inrättande ska arbetslivsanknytning i undervisningen beskrivas, inklusive eventuell verksamhetsförlagd utbildning (VFU) eller praktik, samt i förekommande fall olika former av samverkan med avnämare. Utbildningen ska även beskrivas i relation till en hållbar utveckling. Beslutsunderlaget utarbetas av utbildningsansvariga lärare och behandlas av institutionsstyrelse eller ansvarig utbildningsnämnd innan områdes- eller fakultetsnämnd föreslår rektor att inrätta programmet. I många programråd, utbildningsberedningar och nämnder ingår arbetslivsrepresentanter, särskilt för professionsutbildningarna. De deltar även deltar i revideringen av styrdokument som utbildningsplaner och i vissa fall

kursplaner där ramar och förutsättningar för utbildningens samverkan med omgivande samhället ingår.

Stödfunktioner för samverkan

Ett sätt att skapa goda förutsättningar för samverkan i forskning och utbildning är att tillhandahålla stöd för verksamheten. Vid universitetsförvaltningen finns flera funktioner som ger olika typer av samverkansstöd (kategorisering utifrån samverkansmönster, nivå 2 (Vinnova Analys VA 2014:09):

- UU Samverkan: utveckling och spridning av innovationer i samverkan, samverkan i forskning, delade faciliteter och forskningsinfrastruktur, nätverkande, arenautveckling och partnerskap
- UU Innovation: utveckling och spridning av innovation, bl a via företagsetableringar
- Enheten för samordnat forskningsstöd: delade faciliteter och forskningsinfrastruktur
- Universitetsbiblioteket och Uppsala universitet musik och muséer: delade faciliteter och forskningsinfrastruktur, popularisering av forskning
- Avdelningen för uppdragsutbildning: uppdragsutbildning och livslångt lärande
- Områdeskanslier: samverkan i utbildning, forskarutbildning och forskning, uppdragsutbildning och livslångt lärande, delade faciliteter och infrastruktur
- Kommunikationsavdelningen: nätverkande, partnerskap, popularisering av forskning
- Development Office: nätverkande, alumnverksamhet

Därutöver ger juridiska avdelningen och avdelningen för ekonomi och upphandling stöd för samverkan vid behov. För närvarande (2023 och 2024) genomförs en översyn av forskningsstödet vid universitetsförvaltningen för att skapa en mer effektiv och ändamålsenlig organisation som ytterligare kan stärka samverkansarbetet. Utöver de interna stödfunktionerna finns externa enheter med uppdrag att stödja samverkan:

- UU Invest: företagsetableringar
- RIPAB (se nedan): utveckling och spridning av innovationer i samverkan
- Drivhuset: företagsetableringar (specifikt för studenter)
- STUNS: nätverk, arenautveckling, praktik och fallstudier i samverkan, formellt deltagande i samhällsutveckling

Incitament för och värdering av samverkan

Samverkan är centralt för vissa anställningar, som i de förenade anställningarna med Akademiska sjukhuset där forskning och klinisk erfarenhet är nödvändiga. Prestationer inom samverkan med det omgivande samhället är ett lönekriterium för forskande och undervisande personal, och är även en grund för t ex priset Hjärnäpplet som syftar till att synliggöra och öka statusen för samverkansarbete. Även finansieringsformen VFS (se fråga 3) är en form av incitament som inrättats.

Incitamenten för samverkan kan stärkas, framför allt genom att stärka meritvärdet av samverkan. Just nu pågår utvecklingsarbete där lärdomar dras från det Vinnova-finansierade MerSam-projektet, avslutat 2021. Kriterier för samverkanskompetens och för bedömning av samverkansmeriter tas fram, delvis i samarbete med KLOSSnet. Målet är att införa ett system för att värdera samverkansmeriter i såväl befodrings- som rekryteringsprocesser. Frågan är hur samverkanskicklighet ska bedömas i relation till det gängse sättet att värdera vetenskapliga och pedagogiska meriter. Arbete som rör

nyttiggörande och samverkan i forskning och utbildning synliggörs och värderas inte i tillräcklig grad. Det pågår en universitetsgemensam diskussion och ett lärande kring hur universitetet formulerar sina kompetensbehov och hur sökande till tjänster vid universitetet sammanställer sina meritportföljer avseende samverkansdimensionen i forskning och utbildning. Vid Uppsala universitet är detta en av de högst prioriterade utvecklingsfrågorna.

Metoder och kunskapsdrivande insatser för att stärka och underlätta samverkan

För att stödja samverkan inom hela universitetets bredd av ämnen och för att möjliggöra riktade insatser såväl som initiativ från enskilda forskare eller lärare har generiska metoder utvecklats som kan sorteras utifrån en s.k. samverkanstrappa. Syftet är att möjliggöra en stegvis ökning av samverkan och att säkerställa ömsesidig nytta, från inledande samtal till djupgående samskapande. Modellen kallas 5i och har tagits fram i samarbete med universiteten i Linköping och Örebro som en del av ett regionalt utvecklingsprojekt. Modellen omfattar metoder för att *inspirera* till samverkan, *identifiera* samverkansmöjligheter och partners, *initiera*, *ingå* och *intensifiera* samarbeten med dessa för större ömsesidig nytta och samhällsnytta. De initiala faserna av 5i inriktar sig på nätverksaktiviteter, medan senare faser riktar sig till enskilda forskare eller lärare som ska genomföra samskapandeprojekt eller leda samverkansmiljöer. Metoderna kan tillämpas inom alla discipliner, men relevansen kan variera beroende på områdets karaktär. Några av de metoder som utvecklats listas nedan.

SciFest är en återkommande vetenskapsfestival som arrangeras av Uppsala universitet och SLU där forskare och doktorander får möjlighet att nå ut till elever och allmänhet, och träna sin kommunikativa förmåga. Ett syfte är att inspirera unga till högre utbildning.

AIMday är ett verktyg som utvecklats vid Uppsala universitet för matchmaking inom strategiskt utvalda tematiska områden (material, precisionsmedicin, hållbara samhällen mfl). Möjliga samskapandeprojekt identifieras baserat på konkreta utmaningar hos en samverkanspart (ideell, offentlig eller privat organisation). Metoden kan föregås av olika former av temadagar för att skapa intresse hos potentiella samverkansparter.

Verifiering för samverkan (VFS) är en typ av "såddefinansiering" för att göra det lättare att initiera och ingå i samskapandeprojekt med icke-akademiska aktörer. Rektor avsätter årligen 2,5 Mkr för VFS som alla forskare kan söka tillsammans med externa aktörer. Ett tydligt kriterium är ömsesidig nytta för de ingående parterna. Utöver rektors medel avsätter vissa fakulteter och centrum liknande medel för att stimulera samverkansprojekt inom strategiskt utpekade områden.

UU Research Intellectual Property AB (UU RIP AB) är ett dotterbolag till UU Invest med uppdrag att äga forskningsresultat under en begränsad tid. Det är ett verktyg för forskare som ingår i tekniköverföringsprojekt med finansiering från Horizon Europe (pelare 2 och 3) eller i samskapandeprojekt med industriföretag som kräver att en juridisk person äger IP-rättigheterna, dvs inte en individ så som lärarundantaget anger.

Därutöver finns mentorsprogram, mobilitetsprogram och utbildningar av olika slag för att komplettera forskares och lärares förståelse för till exempel hur nätverksbyggande och strategisk hantering av kunskapstillgångar är viktiga aspekter av samverkan. Även

alumnstödsfunktionen ger utbildningsprogram och institutioner verktyg för att arbeta strategiskt med sina alumner för livslångt lärande och för inspel till att utveckla utbildningarna i takt med arbetsmarknaden. Universitetets forsknings- och utbildningsutvärderingar är ett systematiskt sätt att stärka samverkan (se fråga 3).

Styrkeområden i sammanfattning

- Samverkan är integrerat i utbildning och forskning, vilket tillsammans med kollegiala styrformer gör att hänsyn kan tas till de skillnader som finns mellan olika ämnesområden och att samverkan utformas på ett ändamålsenligt sätt för ett ömsesidigt utbyte.
- Samverkan är en integrerad del av universitetets verksamhetsplan.
- Kopplingen till framtida arbetsliv och samhällsrelevans är integrerat i styrdokument för inrättande av nya utbildningar och i universitetets modell för utbildningsutvärderingar, vilket skapar ramar och förutsättningar för samverkan.

Utvecklingsområden i sammanfattning

- Värderingen av samverkansmeriter behöver ytterligare utvecklas på en universitetsgemensam nivå.

Bedömningsområde: Genomförande och resultat

Utvärderingsfråga 3:

Hur följer lärosätet upp aktiviteter och resultat av sin samverkan med det omgivande samhället?

Universitetets kvalitetssystem är i huvudsak uppbyggt på utvärderingar med extern granskning (peer review), såsom regelbundna forskningsutvärderingar (Kvalitet och förnyelse, KoF (bilaga 3)) och utbildningsutvärderingar (bilaga 4). Utvärderingarna kompletteras med årliga verksamhetsuppföljningar. Samverkan ingår som en del i både utvärderingar och uppföljningar, bland annat i form av indikatorer.

Uppföljning och utvärdering av forskningssamverkan

Den externfinansierade forskningen följs ofta upp på initiativ av finansiärerna, framför allt när det gäller större miljösatningar (t ex kompetenscentrum) eller programsatningar (t.ex. Vetenskapsrådets nationella ALF-utvärdering). De är en viktig del i kvalitetsarbetet och fungerar som komplement till de egeninitierade utvärderingarna. En bedömning av relevans och nytta för alla medverkande parter och för samhället ingår vanligtvis.

Universitetets forskningsutvärdering KoF genomförs med extern granskning ungefär vart sjätte år. Utvärderingen har genomförts 2007, 2011 och 2017. Nu pågår arbetet med den fjärde utvärderingen, KoF24. Syftet är att identifiera forskningens styrkor, svagheter och möjligheter för att förbättra kvalitet och relevans. Forskningssamverkan ingår sedan KoF17, exempelvis i form av hur forskningsresultat når samhället och skapar ömsesidig nytta. Samverkan med det omgivande samhället är en av fyra aspekter som ska ingå i

fakulteternas utvärderingar inom ramen för KoF24: "De mest framträdande styrkorna, svagheter och utvecklingsområdena i arbetet med att 1) utveckla forskningens kvalitet och relevans genom samverkan med omgivande samhälle, 2) sprida och nyttiggöra information om såväl forskning i vid bemärkelse som egna forskningsresultat, och 3) följa upp samverkan med det omgivande samhället och bidra till nyttiggörande av forskningen".

Samverkansdimensionen ingår även i de två universitetsgemensamma teman som behandlar förutsättningar för forskningsinfrastruktur och tvär- och mångvetenskaplig forskning i KoF24. Resultat och åtgärder från KoF dokumenteras och följs upp årligen i den ordinarie åiterrapporteringen och verksamhetsuppföljningen, i rektors kvalitetsdialog med vetenskapsområdena samt summeras av rektor för konsistoriet.

Åtgärder till följd av KoF17 har även följts upp dels genom att varje fakultet gjort en uppföljning av åtgärdsarbetet genom peer review, dels har universitetslednings- och fakultetsnivån följts upp två gånger genom peer review. Den första gången 2019 av ett internationellt råd och senast under 2023 då professor Sven Stafström anlätades för att följa upp arbetet med de universitetsgemensamma 40 rekommendationerna (bilaga 5). En slutsats var att universitetet är relativt aktivt i sökandet efter möjligheter till samverkan inom forskningen, att VFS är en framgångsrik satsning, att meritbedömning vid anställning av lärare och forskare har breddats och verkar ha inverkat positivt på viljan att delta i samverkansprojekt, samt att samverkan med Region Uppsala och Akademiska sjukhuset i forskning och utbildning fungerar bra, att Vetenskapsrådets nationella ALF-utvärdering i sig bidragit positivt, samt att det finns gemensamt formulerade strategier för samverkan mellan universitetet och parterna. Han konstaterade samtidigt att rådet för samverkan inte uppfattas som avgörande för det universitetsgemensamma arbetet med samverkan och menade att en översyn av dess mandat och arbetssätt borde övervägas.

Vid *fakulteter och institutioner* sker uppföljningen av samverkan inom forskning kontinuerligt i form av möten eller seminarier med deltagande parter. Därutöver sker ett mera formaliserat kvalitetsarbete där åtgärder från KoF utgör en del. I det löpande åiterrapporteringsarbetet från institutioner och fakulteter är forskningssamverkan med det omgivande samhället ett stående inslag.

För *centrumbildningar och strategiska partnerskap* används en modell för att skapa, utveckla och utvärdera nyttan av samverkan och samproduktion. Denna modell innehåller en årscykel av aktiviteter som rapporteras till fakultetsnämnd eller rektor. Centrumbildningar genomgår därtill regelbundna utvärderingar där externa bedömare ofta anlitas. Inom fakulteternas verksamhetsplanering bedöms behovet av fortsatt finansiering. Avtal om strategiska partnerskap tecknas för tre år i taget, vilket ger parterna möjlighet att återkommande se över nyttan och vid behov förändra inriktningen.

De indikatorer som valts för utvecklingsmålen relaterade till forskningssamverkan är kollegialt framtagna. Ett kriterium har varit att de ska vara möjliga att hämta från centrala system, vilket innebär en begränsning i vad de kan mäta. De utgör därför endast ett av flera underlag i kvalitetsarbetet: 1) beviljade bidrag från Horizon Europe, Vinnova, Formas och Forte, Mistra och SSF, 2) antal samverkansdoktorander och 3) intäkter från uppdragsforskning.

Vad gäller de senaste årens utfall (bilaga 2) fluktuerar intäkterna från finansiärer som stödjer utmaningsdriven och behovsmotiverad forskning, dvs det finns ännu inte någon starkt ökande trend. Samtidigt har universitetet beviljats flera stora kompetenscentrum. Även antalet samverkansdoktorander har ökat, framför allt genom gemensamma satsningar inom ramen för samverkan med Region Uppsala och Akademiska sjukhuset. Under perioden 2013-2022 har doktorander som är anställda som sjukvårdspersonal ökat från 263 till 433 personer, medan företagsdoktoranderna ökat från 28 till 40 personer. Intäkterna från uppdragsforskning har minskat i ett 10-årsperspektiv, men varit relativt stabilt de senaste 5 åren.

Uppföljning och utvärdering av utbildningssamverkan

All utbildning granskas externt vart sjätte år enligt universitetets riktlinjer, för att systematiskt säkerställa och utveckla kvalitet och relevans. Utbildningarna bedöms utifrån fem områden varav ett är *Arbetsliv och samhällsrelevans*: "att utbildningen svarar mot individens och samhällets behov av bildning och professionell kunskap och förbereder studenterna för ett framtida arbetsliv". Utvärderingsmodellen består av två delar: årlig uppföljning och utbildningsutvärderingar. Alumnenkäter används som underlag i utvärderingen.

Det finns många goda exempel på utbildningssamverkan med det omgivande samhället, men ett förhållandevis vanligt utvecklingsområde som utvärderingarna visar är möjligheten att genom samverkan ge studenter en tydligare bild av hur kunskaperna kan komma till nytta i arbetslivet. Det gäller särskilt utbildningar som inte är yrkesprogram.

Mot bakgrund av återkopplingen från bedömarna skriver utbildningsansvariga en rapport med slutsatser och planerade åtgärder, som fastställs av ansvarig nämnd. Dessa åtgärder genomförs i kvalitetsarbetet, dokumenteras och följs upp inom ramen för fakulteternas årliga uppföljning, vanligen genom verksamhetsberättelser och muntlig uppföljning mellan fakultetsnivån och institutionen eller programmet i t ex grundutbildningskommittéer, utbildningsnämnder och utbildningsutskott. Åtgärder återrapporteras inom den ordinarie årliga uppföljningsprocessen, i rektors kvalitetsdialog med vetenskapsområdena, samt summeras av rektor till konsistoriet. En universitetsövergripande kvalitetsrapport sammanställs (se fråga 4). Den kontinuerliga uppföljningen inkluderar, särskilt för professionsutbildningar, dialog mellan institutioner och externa intressenter, som arbetsgivare och handledare, för att säkerställa utbildningarnas relevans och kvalitet.

De indikatorer som valts för utvecklingsmålen relaterade till utbildningssamverkan är även de kollegialt framtagna och ska vara möjliga att hämta från centrala system. De utgörs av 1) antal adjungerade lärare, lärare med klinisk tjänstgöring och förenade anställningar, 2) antal deltagare (individer) i uppdragsutbildning och 3) intäkter från uppdragsutbildning. Utfallet för tioårsperioden 2013-2022 (bilaga 2) visar att antalet adjungerade lärare ökat med 122 personer (till 189 år 2022). Ökningen beror till stor del på att lärarutbildningen ökat sin professionsanknytning och att fler anställda vid Akademiska sjukhuset har adjungerats till universitetet. Även antalet lärare med förenade befattningar eller klinisk tjänstgöring har ökat de senaste åren (163 år 2022). Sammantaget styrker dessa indikatorer att universitetets arbete för att utveckla samverkan som en integrerad del av utbildning och forskning har stärkts. Antalet deltagare i uppdragsutbildning har minskat under perioden, vilket till stor del beror på att en satsning på utbildning inom äldreomsorgen löpt ut. Totalt deltog ca 2500 personer i uppdragsutbildning år 2022, till stor del inom läraryftet och rektorsutbildningen.

Hur lärosätet följer upp nyttan av samverkan

Nyttan för samverkansparter och det omgivande samhället följs upp på flera olika sätt. För *samverkan vid tekniköverföring* har UU Samverkan och UU Innovation ett gemensamt ärendehanteringssystem där utfall i form av nytta för såväl universitetet som samhället registreras för initiativ som fått stöd genom dem. UU Samverkan registrerar även nytta från *samverkansprojekt inom forskning*, inklusive för samverkansparten. Resultat visas som flödestal i årsredovisningens kapitel för innovationskontorets verksamhet, inklusive data från Uppsala universitetet Invest AB och Drivhuset Uppsala. Dessa siffror används som stöd för löpande utveckling av respektive stödverksamhet.

För *utbildningssamverkan* följs nyttan upp bland annat genom lärares dialog med samverkansparter (framför allt avseende professionsutbildningar), alumnverksamhet och alumnundersökningar och i vissa fall undersökningar som har visat att praktik ökat studenternas konkurrenskraft på arbetsmarknaden.

För *övrig utåtriktad samverkan* inhämtas uppgifter om upplevd nytta i samband med nätverksaktiviteter och liknande arrangemang. Dessa undersökningar tar hänsyn till olika perspektiv – deltagare, besökare, arrangör och andra involverade parter. Vid utåtriktade aktiviteter mäts också antalet deltagare, vilket ger ett mått på nyttan särskilt vid återkommande arrangemang såsom öppna föreläsningar. Resultaten används för att besluta om framtida prioriteringar, upplägg eller inriktningar för liknande aktiviteter.

Styrkeområden i sammanfattning

- Samverkansaktiviteter följs upp regelbundet, med årliga aktivitetscykler som rapporteras till ledningen, t.ex. för centrumbildningar, för att säkerställa deras fortsatta relevans och effektivitet.

- Samverkan utvärderas systematiskt genom forskningsutvärderingar och utbildningsutvärderingar. Åtgärder följs upp i den ordinarie uppföljningsprocessen från institutions- och programnivå, områdes-/fakultetsnivå till rektor och konsistoriet.

Utvecklingsområden i sammanfattning

- Samverkan kan ytterligare stärkas särskilt för utbildningar som inte är professionsutbildningar

Utvärderingsfråga 4:

Hur används information från uppföljningarna av lärosätenas samverkan med det omgivande samhället?

Strategiska beslut och prioriteringar på lärosätesövergripande nivå

I uppföljningen av det universitetsgemensamma åtgärdsarbetet efter KoF17 framkommer att aktivt strategiskt arbete har genomförts. Till exempel har nya strategiska partnerskap etablerats och incitamenten för samverkan har ökat, bl a genom VFS och den reviderade anställningsordningen från 2021 som anger att förmåga att genom forskningen samverka med det omgivande samhället ska tillmätas betydelse, dvs att meritvärdet för samverkan tydliggjorts. Uppföljningarna av KoF17 har vidare använts som en del i förberedelsearbetet inför KoF24 och bidrar även till kommande strategiska beslut, till exempel att skapa en mer ändamålsenlig organisation för stödstrukturerna vid universitetsförvaltningen (se fråga 3). Resultat av KoF24 och uppföljningarna av KoF17 kommer att utgöra ett viktigt underlag vid revidering av universitetets mål och strategier.

Utvärderingar av de metoder som tillhandahålls inom universitetet för att stärka och underlätta samverkan används för att optimera stödformerna. Utvärderingar av de olika formerna av samverkansfinansiering har exempelvis inneburit att en finansieringsform avvecklats (s.k. samverkanscheckar), medan två andra (förstudiemedel och VFS) finns kvar och får fortsatt finansiering av rektor. Utvärderingarna har även legat till grund för beslut om att avsätta särskilda resurser till samverkansprojekt inom de strategiska partnerskapen. Utvärderingar av AIMday har visat att det är en effektiv metod för att initiera nya utmaningsbaserade samverkansprojekt, vilket legat till grund för beslutet att ta fram en samarbetsmodell för att tillgängliggöra AIMday för lärosäten runtom i världen.

Uppföljningar och utvärderingar utgör underlag för universitetsövergripande satsningar, bland annat den typ av centrumsatsningar med betydande samverkansinslag som listas i fråga 1, men även strukturella satsningar i form av exempelvis samverkansincitament såsom VFS och hur meritvärdet för samverkan kan öka. De ligger också till grund för särskilda uppdrag till de stödfunktioner som arbetar med samverkan, t ex att proaktivt stödja samverkan inom ett aktuellt tematiskt område eller att utveckla samverkansmöjligheter för forskningsinfrastrukturer. Den årliga uppföljningsrapporten är ett underlag för diskussionen om verksamhetsplan i universitetsledningen och konsistoriet. Rapporten har betydelse för kommande universitetsövergripande prioriteringar. I uppföljningsrapporten ingår en uppföljning av de indikatorer som valts för att följa universitetets utvecklingsmål.

Hur uppföljningarna används för att stödja och utveckla miljöernas samverkan

Genom att ansvaret för kvaliteten, och därmed för åtgärder, vilar på respektive vetenskapsområde/fakultet skapas goda förutsättningar för att miljöernas olika styrkor och utmaningar hanteras verksamhetsnära. Det innebär att det är viktigt att kunskap om hur samverkan kan driva kvalitet i forskning och utbildning delas mellan de olika verksamheterna. Fakultetskollegier (möten öppna för alla inom fakulteten), prefektmöten och liknande forum är sammanhang där goda exempel på samverkan delas, bland annat baserat på utvärderingar, men också utifrån institutionernas dagliga arbete och hur man arbetar med strategiska planer för samverkan. Sådana diskussioner och erfarenhetsutbyten ger en grund för hur institutionerna kan stärka samverkan utifrån sina olika förutsättningar, t ex kring samskapande i forskning och nyttiggörande av resultat, och hur fakultetsnivån bäst kan stödja detta arbete.

Slutsatser från såväl den årliga uppföljningen som från utvärderingar utgör en grund för vetenskapsområdets/fakulteters strategier och används i den fortsatta kontinuerliga utvecklingen av verksamheten. Som exempel har KoF17 och den nationella ALF-utvärderingen av klinisk forskning – där Uppsala fick toppbetyg både när det gäller den vetenskapliga produktionens kvalitet och forskningens kliniska betydelse/samhällsnytta – legat till grund för beslut i Universitetssjukvårdsstyrelsen om satsningar för förstärkt samverkan mellan universitetet, Region Uppsala och Akademiska sjukhuset, bland annat i form av halvtidsdoktorander i klinisk miljö för hälsoprofessionerna. I omarbetningen av till exempel Dietistprogrammet, Psykologprogrammet och Socionomprogrammet har utvecklingsområden vägt in från utbildningsutvärderingar och från kontinuerliga programrådsmöten där avnämare varit delaktiga, till exempel representanter från Region Uppsala, Psykologförbundet och flera kommuner. Under utvärderingscykeln 2017-2022 har universitetet genomfört drygt 200 utbildningsutvärderingar, som leder till konkreta åtgärder som följs upp av fakulteterna. Den universitetsövergripande kvalitetsrapport som sedan 2018 årligen sammanställs över genomförda utbildningsutvärderingar visar att arbetsliv och samverkan är ett återkommande tema, såväl som styrka som utvecklingsområde. Ett exempel på en rekommendation som återkommit genom åren för samtliga utbildningsnivåer är att bättra tillvara alumners erfarenheter i utbildningen, vilket har lett till åtgärder för att stärka alumnverksamheten. Kvalitetsrapporten är ett sätt att sprida kunskaper och erfarenheter mellan universitetets utbildningar, studentkårer och vetenskapsområden. Den sprids brett inom universitetet och till studentkårerna, och publiceras precis som KoF externt och internt tillgängligt på universitetets webbplats. Den används också för att identifiera teman till den årliga konferensen om utbildningsutvärderingar.

Systematisk resultatspridning

Det systematiska arbetet med resultatspridning kan dels ses som arbete för att bidra till ökat genomslag (impact) i form av praktisk användning av forskningsresultat, dels om att tillgängliggöra resultaten brett och sprida kunskap. För att stimulera praktisk användning av forskningsresultat har universitetet inrättat innovationsstödande avdelningar i form av UU Samverkan och UU Innovation som arbetar med olika metoder för nyttiggörande. Holdingbolaget UU Invest investerar i startup-verksamheter från universitetet, och

stödjer genom dotterbolaget UU RIP AB forskare med att tillgängliggöra immateriella tillgångar (IP) för samverkansparter i tekniköverföringsprojekt.

För att sprida kunskap om resultat arbetar universitetet för öppen vetenskap. Forskningsdata delas från olika plattformar, t ex UPPMAX (Uppsala Multidisciplinary Center for Advanced Computational Science) och DDLS (Data-Driven Life Science), och såväl UU Musik och museer som universitetsbiblioteket tillgängliggör material (t ex arkeologiskt eller biologiskt typmaterial och -data) och samlingar för forskning, t ex genom det digitala kulturarvsrepositoriet Alvin, forskningsresurser som skulle kunna nyttjas betydligt mer. Genom bl a publikationsdatabasen DiVA görs publikationer från universitetets forskning sökbar, ofta i fulltext, med stora volymer nedladdad forskning årligen. Därtill tillgängliggörs kunskap för allmänheten genom öppna föreläsningar, evenemang och utställningar. Avsikten med denna breda samverkan är i grunden en demokratifråga, och syftar rent konkret till att öka kunskapen om nyttan av högre utbildning och forskning, att stärka möjligheterna till livslångt lärande, samt att bidra till breddad rekrytering till högre studier. Arbetet stärks av centret HERO där man bedriver forskning om demokrati och högre utbildning. Almedalsbiblioteket i Visby utgör en av de fysiska platser där sådan samverkan sker. Genom en överenskommelse med Region Gotland är det Sveriges hittills enda sambibliotek, det vill säga både ett universitetsbibliotek och ett folkbibliotek, och det fungerar som såväl ett kunskaps- och utbildningscentrum som ett kulturellt centrum. Universitetet är också en aktiv deltagare i aktuella samhällsdebatter och bidrar på olika sätt till kulturlivet. Genom mediekontakter, debatt- och populärvetenskapliga artiklar samt öppna seminarier och konferenser görs forskningsresultat tillgängliga för en bredare allmänhet. Några exempel är evenemanget Nobelpriset på 60 minuter, den digitala seminarieserien Upptalk weekly där spridning av resultat sker på ett populärvetenskapligt sätt genom forskarsamtal, och föreläsningsserien 13x13 som berättar om fysik i framkant och som är öppen för allmänheten. Universitetets forskare deltar också i projekt och arrangemang som berikar kulturlivet, bland annat genom universitetets museer och musikverksamhet. Almedalsveckan, där samverkansplattformen U-FOLD är den mest besökta aktiviteten, är ett exempel på mer riktade insatser. Det finns en tydlig process för aktiviteter och uppföljning för att ta fram samhällsrelevanta föredrag och seminarier där samverkan är utgångspunkten.

Styrkeområden i sammanfattning

- Åtgärder från KoF och utbildningsutvärderingar följs upp som en del av den årliga verksamhetsuppföljningen, och dess slutsatser genomsyrar den kontinuerliga utvecklingen av universitetets verksamhet.
- Den årliga uppföljningsrapporten och rektors summering av utvärderingsåret av forsknings- och utbildningsutvärderingar ligger till grund för diskussioner om universitetets verksamhetsplan i ledningen och konsistoriet.

Utvecklingsområden i sammanfattning

- Digitala samlingar och forskningsmaterial är en underutnyttjad forskningsresurs vid universitetet, dels för att de inte är tillräckligt kända, dels till följd av juridiska hinder med att dela data.

Bilagor	
Bilagans titel	Beskrivning
Bilaga 1: Mål och strategier för Uppsala universitet	Fastställda av konsistoriet 2019-12-12. I Mål och strategier beskrivs ambitioner och målsättningar för universitetet, på kort och lång sikt, samt grundläggande förutsättningar för att uppnå dem.
Bilaga 2: Uppföljningsrapport 2022	Uppföljningsrapporten tas fram årligen i syfte att ge en bild av universitetets utveckling på en övergripande nivå. I rapporten följs utvecklingsmålen i Mål och strategier för Uppsala universitet upp med indikatorer beslutade av rektor. För utvecklingsmålet "Utveckla samverkan som en integrerad del av utbildning och forskning", se sid 36-37. För utvecklingsmålet "Stärk gränsöverskridande och utmaningsdriven forskning", se sid 27-29.
Bilaga 3: Direktiv för KoF24	Projektdirektiv för forskningsutvärderingen Kvalitet och förnyelse 2024 (KoF24) fastställt av rektor 2022-12-20.
Bilaga 4: Riktlinjer för modell för utbildningsutvärderingar	Av rektor beslutade riktlinjer för universitetets utbildningsutvärderingar, reviderade juni 2022. Riktlinjerna är i allt väsentligt desamma sedan riktlinjer för Uppsala universitets modell för utbildningsutvärderingar beslutades av rektor 2016.
Bilaga 5: Uppföljning av universitetsgemensamt åtgärdsarbete till följd av forskningsutvärderingen KoF17. Sven Stafströms rapport	Professor Sven Stafström fick 2023 i uppdrag av rektor att följa upp universitetsgemensamt arbete med de universitetsövergripande 40 rekommendationer som KoF17 resulterade i. Som bilaga ingår den sammanställning som gjorts över universitetsgemensamma åtgärder till följd av KoF17.